

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek

N^{ro}. 147.

21. Grudnia 1821.

Wiadomości zagraniczne. Hiszpania.

Gazeta Francyi zawiera z d. 17. Listopada następujące wiadomości z Madrytu: »W skutek przybycia gonca z Kordowy udał się Minister osad spiesznie z listami urzędowemi do Króla, bawiącego w Eskurialu; sądzą, iż treść tych listów ściąga się do nie-szczęsnego stanu Andaluzyi. — Z Tarragony donoszą pod dnem 14., że spodziewają się w tenże mieście Riega. Gdzie się ten Jenerał pokaze, wszędzie go przyymią, odgłossem: Niech żyje Cesarz Riegot! wszędzie czynią obroty z woyskiem, miewają do niego mowy, i tak zupełnie postępują, iakby już był władzcą Hiszpanii. — Jenerałny Kapitan Granady przesłał Rządowi zdanie sprawy o zaszytych w tenże mieście wypadkach w dniach 7. i 8. z. m. W nocy z d. 7. wezwał go Naczelnik polityczny wraz z Jenerałami i Officerami osady na zgromadzenie Władz, na którem idąc za przykładem Kadyxu, i Sewilli naradzać się miano nad ułożonym przez Deputowanych ludu adresem, gdzie żądają oddalenia terażniejszych Ministrów. Chociaż Jenerałny Kapitan wiedział, iż żądanie to było tylko dziełem małej liczby osób, połączonych z towarzystwem patriotycznym (*tertulia patriotica*), lecz nie życzeniem większości obywateli, udał on się otoczony Jenerałami i Officerami na Zgromadzenie, gdzie stanęli tak zwani Deputowani ludu. Po krótkiej rozprawie przyjęto przełożenie i takowe podpisano. Preszono oraz Naczelnika politycznego o pozwolenie noszenia w mieście piramidy z własnościami Konstitucyi, co im także dozwolono, atoli pod warunkiem, aby wyobrażenia Riega nie noszono, a dla zapobieżenia nieładowi towarzyszyć miał piramidzie jeden oddział z każdego korpusu załogi. Ponieważ pomimo tego zakazu pokazało się popiersie Riega, oświadczył dowódca wojska, iż niepoydzie daley za orszakiem, ponieważ nie chce upoważniać tego czynu nieposłuszeństwa. Jenerałny Kapitan postanowił poło-

żyć koniec całej swej processyi; zastąpił sey sam, kazał odebrać popiersie, lud rozpedzić a woysku pozostać pod bronią dla zapobieżenia dalszym rozruchom. I w Walencyi byli naśladowcy przykładów Kadyxskich i Sewillskich. Depntacyia klubu rewolucyynnego udała się w d. 10. do Naczelnika politycznego, żądając, aby wezwał Muncypalność do ułożenia podobnego przedstawienia. Ponieważ Naczelnik polityczny wzbraniał się uczynić zadosyć temu żądaniu, posłali zatem spiskowi od domu do domu przygotowanie i starali się wymodz podpisy groźbami. — W Puerto Real powstał lud w massie dla oparcia się mianowaniu Jenerała Venegas. Podobnie iak w Kadyxie, ułożono tamże do Króla adress, czyli prośbę w której oświadczaią, iż żadnemu innemu niebędą posłusznymi iak tylko Jenerałowi znanemu ze swojego patriotycznego sposobu myślenia. Takież same protestacyie nadesłano z Xeres de la Frontera, w tych żądają niezwłocznego Ministrów oddalenia. Własnie dowiadnię się, iż wydawca dziełnika *Regulateur* P. Chapuis, pomimo nalegania Posta Francuzkiego wypuszczony na wolność. Widoczną jest tedy rzeczą, iż wszyscy Monarchowie Europejscy mogą być na przyszłość bezkarnie osławiani i chaubieni!

Naynowsze wiadomości z Madrytu mówią o krwawych wypadkach, zaszytych w Corrella (w Navarze.) Też same wiadomości zawiera list donoszący: »Z Kadyxu przybył goniec, niewiadoma jest treść listów urzędowych przesłanych Rządowi, lecz czytałem gazety, które goniec ten przywiózł dochodzące do dnia 15. z. m. W jednym numerze jest odezwa Naczelnika politycznego, uwiadomiacca publiczność, iż ponieważ Władze nieodebrały dotąd odpowiedzi na podane przedstawienie względem oddalenia terażniejszych Ministrów, zebrały się znova dla ponowienia swiego żądania. List prywatny przesłany przez tegoż gonca mówi: »Postanowiliśmy iac się raczej ostateczności, iak, abyśmy poddać się mieli terażniejszemu Miniacteryium. Poczyniono

wszelkie przygotowania przy moście Zuazo, aby takowy, skoroby dostrzeżono poruszeń wojska, na stałym ładzie natychmiast zerwać. Ponieważ miasto nie jest dostatecznie opatrzone w zapasy wojenne, zatem połączyło się kilka najsławniejszych obywateli, aby takowych sprowadzić z Gibraltaru. Poczynają napełniać składy i w kilku dniach miasto nasze będzie w zupełnym stanie obrony.»

Przez śmierć Xięcia Kadykskiego, syna Jego Królewskiej Mości Infanta D. Franciszka de Paulo obadwa Xiężęta rodziny Królewskiej nie mają następców płci męskiej. Ze wszystkich prowincy piszą, iż wszystkie kasy publiczne są puste i że urzędnicy dawno już niepłatni.

W Cencie w Afryce zaszły także ruchy w dniu 1. Listopada wojsko zabrało się na targowicy, złożyło broń i oświadczyło iawnie swą niechęć, dla tego, iż onym nie wypłacają zaległości i niemają o niem starania. Officerowie udali się wieczorem do dowodcy okazali mu żal swój, iż takim sposobem domagać się muszą tego co się im należy. Jenerał napisał do Kadyxu po pieniądze, i wydał odezwę, w której przyrzeka wojsku mieć o niem staranie, lecz oraz wzywa je do zachowania karności.

Podług dziennika rozpraw zmarli na żółtą gorączkę w Barcellonie PP. Apiani i Bartazzi, były członki Junty rewolucyjnej w Alessandryi, (w Piemencie). — Zaraza ta wywierać ma wciekłość swoją na zwierzętach; 200 owiec będących w Barcellonie prawie zupełnie wyginęło. — W spustoszonej Tortozie tak ma być zarazone powietrze, iż kto tylko odważy się wnieść do miasta wkrótce umiera!

Naynowsze wiadomości z Barcellony z d. 14. Listopada donoszą, iż lekarze Francuzcy zabierają się do powrotu do kraju swojego. Liczba umierających na zarazę wynosiła codziennie 70 do 80 osob. W początkach sprzątała ona mężczyzn w najsławniejszej porze wieku; teraz napada więcej kobiety, dzieci i starców.

Wielka Brytania i Irlandya.

Gazety Paryżkie umieszczają wyiątki z gazet Londyńskich dochodzących do d. 28. Listopada. Ruch w Irlandyi zdają się codziennie powiększać i przybierają okrutną postać. Popelniają tam zgrozy, na które wzdraga się ludzkość. W Hrabstwie Tipperary, przytykającym do Hrabstw Limerick i Cock

zmuszony był bogaty dzierżawca, nazwiskiem Edmond Shea, wypędzić swoich poddzierżawców, ponieważ niechcieli mu zupełnie płacić czynszu, ani robić, do czego umową byli obowiązani. W ich miejsce zgodził najemników, którzy odbywali roboty. Niedawno dzierżawca ten odebrał pismo bezimiennie z groźbą, iż, jeżeli nieprzyymie na powrót swoich poddzierżawców dom jego spłonie w ogniu. Dzierżawca postanowiwszy mocno nie uważać na groźby, opatrzył się w broń, dla przyjęcia podpalaczy. Lecz tak licznie przybyli w Poniedziałek (d. 19.) iż wszelki opór był daremny. Zapalili mieszkanie i budowy gospodarskie dzierżawcy, a gdy Shea uderzył na nich z bronią w rękę zabili go i wrzucili w płomienie. Cała jego rodzina, służebni i kilku z najemników, ogółem osób 17 padli ofiarą wściekłości tych strasznych. Podróżny przejeżdżający pytał się włościan co to za ogień! »Nie nieznający, odpowiedzieli, oto mszczą się biedni ludzie na dzierżawcy Shea, który ich z domu wygnął.«

Skoro Sir Charles Wolseley opuścił więzienie, przyjął on zaraz urząd Skarbnika do składek klubu radykalistów w Penny, których zamiarem jest, aby osławieni radykałści obrani byli członkami Parlamentu.

Na warsztatach Królewskich budują teraz dziewięćdziesiąt i sześć okrętów wojennych.

Francya.

O podaniu adresu Izby Deputowanych donosi Monitor z d. 1. Grudnia w sposobie następującym:

Z Paryża d. 30. Listopada.

»Dzisiaj dnia 30. Listopada o godzinie 3 wieczor przyjął Król w gabinecie swoim złożoną z Prezesa i dwóch Sekretarzy Izby Deputowanych prostą Deputację, która stosownie do rozkazu Jego Królewskiej Mości złożyła address przyjęty przez Izbę.

Król rzekł:

»Znany Mi już jest address, który Mi składacie.«

»Wiem ja o przeszkodach, których doznaie zedaż zboża. Pomimo w świeżej pamięci będącego głodu po pierwszy raz: — zakazałem do Francyi — przywozu obcego zboża. Ustawy są dokładnie wykonywane; atoli nie masz ustaw, któreby zapobiegały szkodom pochodzącym z obfitości zniw. Cała Europa czuie one w tej chwili.«

»Ulepszenia, wystawione przez Izbę, świadczą na stronę środków Rządu Moiego. Ulepszenia te mogą nabrać trwałości i nowego

wzrostu za wiernem Izb współdziałaniem i mądrością.«

»Na wygnaniu i wśród prześladowania utrzymowałem Moie prawa, zaszczyt rodu Moiego i imienia Francuzkiego. Na Tronie, otoczony ludem Moim, oburza Mnie sama myśl, iżbym kiedy poświęcić mógł honor Narodu i godność Korony Moiej.«

»Pragnę wierzyć, iż większa część tych, którzy głosowali na ten adres, nie rozważyli dokładnie wszystkich onego wyrazów. Gdyby mieli byli czas, do lepszego onych rozważenia, nie byłiby ścierpieli uprzedniego zdania, którego iako Król niechęć bliżej oznaczać, a który iako Ojciec chciałbym zapamiętać«

Adres, na który Izba Deputowanych głosowała w tajnym wydziale na posiedzenie z d. 26. Listopada, brzmi w sposobie następującym:

»N. Panie! Wierni WKMości poddani, Deputowani Departamentów przynoszą do podnożka Tronu głęboko utkwione wyrazy swej uległości i uszanowania; sądzą się być szczęśliwymi, iż dodadź mogą także wyraz prawdy, które tylko iedynie prawy Król słuchać iest godzien.«

»Boleść WKMości, była boleścią całej Francyi; pociesza ona się wraz z Królem swoim uświęconą kolebką, w której spoczywa dziedzie naszej miłości i WKMości przykładów. Dziecie to spełni obietnice swojego urodzenia i życzenia WKMości uprzejmości. Zrastać one będzie pod okiem WKMości dla dobra publicznego a napełnione Jego duchem połączy wszystkich serca.«

»N. Panie! Życzymy sobie szczęścia do ciągłych WKMości przyjaźnych stosunków z obcimi Mocarstwami, w tem sprawiedliwym zaufaniu, że tak drogi pokój nie będzie okupiony ofiarami, które się nie zgadzają ze sławą Narodu i godnością iego Korony.«

»Dobroczynny rzut oka WKMości, sięga wszystkich nieszczęść, które dotykają Europę. Obcy, iak i Francuz, błogosławi opiekunczą prawicę, która one na zaszczyt ludzkości łagodzi. Bogdayby religii, bogdayby sprawy ludów położyły zupełną swą wagę na szalę wspaniałej polityki, a nieszczęścia te będą miały koniec.«

»Dzięki WKMości ochraniającej przeczności! Zagrożone granice nasze wzywały iey w niebezpieczeństwie; błagają one najsilniejszych i najsurowszych środków do zabronienia zarazie wszelkiego przystępu.«

»Nasze wewnętrzne położenie; postęp przemysłu i kunsztów przez ułatwienie związków nowe handlowi przyrzeczone życie; bo-

gactwo skarbu Państwa, zwiększające nasz kredyt; ciągle postępujące zmniejszanie podatków, którym rozciąglejsze oszczędzenia ieszcze bardziej ulżą; nadzieia, wydobycia się z tymczasowego stanu, i pierwsze kroki czynione pod okiem W. K. Mości do porządniejszego systematu zarządu; porządek i karność wiernego woyska, które honor i miłość do Króla przywiązuie niezwytczenie do chorągwi; — wszystkie te rysy razem wzięte, wystawiają obraz powszechnego szczęścia, które właściwie iest, aby poruszyło oycowskie serce W. K. Mości.«

»Jako organy wdzięczności i miłości dziecinney ludów W. K. Mości, nieobawiamy się zmniejszyć tę czystą pociechę, że u podnożka Tronu objawiać musimy nayspokorniejsze żalobę rolnictwa, owey obfitey Francyi spiżarni zboża. Coraz większa potrzeba w Departamentach naszych wschodnich, zachodnich i południowych objawia niedostateczność późno przedsięwziętych środków, zakazujących niestety przywóz zboża z zagranicy.«

»Niemię ważna sprawa staie w rzedzie z pierwszemi potrzebami ludów WKMości. Napelnieni owem wielkomyślnym sposobem myślenia, które WKMość wyczytałeś w sercach, żądają ukończenia dobrodzieystw Jego; oczekują oni owych instytucy, bez których nie może ostać się Konstytucya. Domagają oni się od nieśmiertelnego onych twocy, aby zbiór naszych ustaw przyprowadzony został do zgodności z prawem fundamentalnem.«

»Wtedy N. Panie, spełnią się wszystkie życzenia WKMości; namieiętności same przez się uspokoią; niechęć zniknie.«

»Duch Monarchiczny i Konstytucyyny będący duchem Francyi, bez natężenia doydzie do tey w widokach zgody, którą nam WKMości wysoka mądrość zaleca. Rząd w swoich zasadach stateczny, w toku swoim stały i otwarty zapewni sławę i trwałość tego Tronu, który WKMość tak szlachetnie nazwałę obroncą wszystkich swobód publicznych.«

Na posiedzeniu przeszłym z d. 26. Listopada przełożył Minister Skarbu Izbie Deputowanych projekt do prawa ku ostatecznemu urządzeniu budżetu z roku 1820, co zwykłe poprzedza przełożenie nowego. Z tego okazało się, iż z dozwolonego na rok 1820 dla Ministeryjów kredytu, zwracają: Minister Sprawiedliwości 6,650 franków; Minister Morski 563,854 franków; Minister Woyny 1,781,178 franków; a Minister Skarbu 6,138,557 franków. Zato żąda Minister Skarbu dodatkowego kredytu, 8,142,248 fr. na zaspokoienie różnych wy-

datków, które się w ciągu roku pokazały (szemranie z lewey) »Takież to są zapowiedziane oszczędzenia? dla Ministra Spraw Wewnętrznych 1,800,000 fr., za wybudowanie nowego teatru opery (szemranie); na pomnożone koszta sądowe 527,000 fr.; za procenta nadrostych rękomyi 145,000 fr.; za pomnożone koszta Zarządu 2,261,000 fr.; Ministrowi Woyny do zupełnego umorzenia dawnych załogłości 100,000 fr.; nakoniec 1,887,000 fr. na zaspokojenie braku w Skarbie, z przeniewierzenia się (jeszcze nie uwięzionego kassiera Mathéo (nowe szemranie). Dodatkowy ten kredyt czyni razem 8,142,248 fr., pozostało jeszcze z nieużytego kredytu 426,991 fr., nie uważając, iż majątek Narodowy powiększył się w dobrach nieruchomych blisko na 3 miliony franków. Minister przekłada, aby budżet wydatków z. 1820, który włącznie z funduszem odwodowym oznaczony był z 1,637,250 fr. na 875,008,630 fr. ustanowić takowy na 875,373,659 fr.; przeciwnie zaś budżet poboru z r. 1820 podany na 877,437,880 fr. z powodu pomnożonych urzędów oznaczyć na 909,718,672 fr. Różnica (między tą summą i rzeczywistym wydatkiem z roku 1820) wynosząca 34,345,033 fr. przeniesiona bydź ma na pobór z r. 1822. Różnica ta wyniosłaby nawet 90 milionów, gdyby chciało policzyć owe 55,800,000 fr., które wpłynęły z kassy Państwa do kassy umarżającej na zakupienie obligacyi Stannu. — Poczem przetożył Minister pięć projektów do ustaw, zawierających wnioski uczynione przez Ministrów. Izba takowe przyjęła, i odesłała do biur dla rozpoznania.

Tenże sam Minister, iak inż namieniliśmy, przetożył Izbie Deputowanych budżet na roku 1822. Roskłada on go na pięć głównych rozdziałów, i przeszedł posiedyncze działy takowych, które w następującym sposobie udzielały:

	frank.	więcey iak w r. 1821.	mniey
A. Wydatki stałe;			
Długi ustalone . . .	228664560	—	188204
Lista cywilna . . .	34000000	—	—
Dożywocia . . .	10400000	—	400000
Pensye różnego rodzaju . . .	62621800	—	1343925
Dodatek do fundu- szu legii honor.	3400000	—	—
Procenta za ręk- omyie . . .	10000000	—	—
B. Wydatki Zarządu:			

Prezesostwo Rady Ministryjalney	180000	—	—
Ministerstwo Spra- wiedliwości . . .	17879500*)	—	—
— — Spraw Za- granicznych . . .	7870000	15000	—
— — Spraw We- wnętrznych . . .	112035000	3145814	—
— — Woyny . . .	176472000	1735400	—
— — Marynarki . . .	60000000	7020000	—
— — Skarbu**)	—	—	—
C. Koszta poboru i Zarządu Skarbo- wego	138846880	1975595	—

Podług tego wykazu ogólna ilość wydatków na r. 1822 wynosić będzie 889,541,340 franków. Jeżeli porównamy owó Mnicy, Więcey, więc okaże się wprawdzie więcej 7,306,066 fr. (Lewa: »to dosyć!«); lecz tę większość usprawiedliwia pomnożenie konieczne siły morskiej. Pobor na rok 1822 oznaczony jest na 890,000,033 frank. Minister nie wchodził w szczegóły, lecz zapewniał ogólnie, iż mało coróżnić się będą od owych z roku 1821, jeżeli potrącimy 34 miliony zmniejszone w roku przeszłym z podatków gruntowych. Zakończył obrazem korzystnych działań Skarbu Państwa i wystawił kwintyngy Stanu kraju. Poczem przetożył Królewski projekt do ustawy, zawierający budżet z roku 1822, datowany pod d. 31. Października i donosił, iż takowy jest inż wraz ze wszystkimi dodatkami wytloczony. Izba wydała świadectwo z odebrania i odesłała go do biur. Następne posiedzenie miało bydź zapowiedziane, co zaszło owych członków, którzy rozumieli, że inż podany został adress dziękczynny. Atoli Deputacyia wyznaczona przez Izbę do złożenia tego adresu nie była na d. 29. t. m. przypuszczona do Króla, a nawet nie oznaczono czasu do przedstawienia oney. Treść wspomnianego adresu jest na teraz niewiadoma, ponieważ ułożony był na tajemnem posiedzeniu; zdaie się atoli, iż mocno jest gorszący. Wiadomości prywatne donoszą, że adress utrzymał się w Izbie przez połączenie się całej lewey strony i ostatniego końca prawey doctrinistów, przeciwko środkowi.

*) Summa ta nadrosła przez utworzenie Izby Trybunału Paryżkiego pierwszy Instancyi i pomnożeniem liczby Radcow przy Sądzie Królewskim Paryżkim.

**) Stan tego Ministeryjum nie jest podany; Minister Skarbu zapewnia, iż wynosił mniey iak w roku 1821.